

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Кузьмін О. Є., д.е.н., професор,
директор Інституту економіки і менеджменту

Пирог О. В., д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»

В умовах постіндустріалізації, глобальних змін світового господарства та світової невизначеності ключовим завданням для будь-якої країни світової економіки стає відновлення економічного зростання або забезпечення сталого розвитку. Навіть, економічно потужні країни світової економіки (США, країни ЄС) постають перед вирішенням цього завдання. Й, відповідно, серед шляхів виходу із кризи називають: реструктурування економіки за секторами, реформування фінансового сектору та удосконалення фінансової політики.

Стратегічними завданнями економічного розвитку України, закріпленим Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», визначено «... формування держави з сильною економікою та з передовими інноваціями ...» та « ... вихід України на провідні позиції у світі».

Економічний розвиток України у період 2001 – 2014 рр. характеризувався зростанням валового внутрішнього продукту (ВВП) у 7,21 рази із максимальним – у фінансовій та страховій діяльності (у 12,8 рази) та мінімальним – у водопостачанні, каналізації, поводження з відходами (у 0,85 рази). Дослідження темпів зростання валової доданої вартості (ВДВ) за ВЕД України свідчать, що динаміка зростання є стабільною для більшості ВЕД країни, але темпи їх зростання та динаміка різні. Межі зростання не є постійними та значно коливаються від року в рік. Траєкторія темпів зростання ВДВ України внаслідок диференціації галузевих темпів формує широкий потік, який змінює свій напрям з нерівномірною щільністю. Спостерігається велика ширина потоку темпів приросту між видами ВЕД України: від 70,2 відсоткових пунктів (в.п.) у 2001 р. до 19,7 в.п. у 2013 р. Якщо порівняти ширину потоку 2013 р. з 2001 р., можна стверджувати, що за період дослідження відбулось скорочення потоку майже у 3,5 рази (на 50,5 в.п.), що може свідчити про різноспрямованість, хаотичність та асиметричність економічного зростання ВЕД України. Середній темп приросту ВДВ протягом 2001 – 2014 рр. не є однорідним та щороку змінюється: від 2,4% у 2013 р. до 10,9% у 2001 р. та - 13,5% у 2009 р.

Для більшості ВЕД (126 із 226 спостережень з питомою вагою 55,7%) характерне економічне зростання з темпами в межах 100,0 – 104,9% протягом всього періоду дослідження.

У 2001 – 2007 рр. та 2010 – 2012 рр. економічне зростання забезпечилось майже всіма ВЕД, за виключенням рибальства та рибництва й водопостачанням, каналізацією, поводженням з відходами, які характеризуються спадаючими темпами розвитку. Світова фінансово-

економічна криза негативно вплинула вже у 2008 р., коли 7 з 16 ВЕД країни мали спадаючі темпи ВДВ. У повній мірі наслідки кризи національна економіка України відчула у 2009 р., коли всі ВЕД, за виключенням охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, знаходились в рецесії. Однак, вже у 2010 – 2012 рр. відновили економічне зростання 19 та 18, відповідно, із 21 ВЕД України.

У зв'язку із загостренням політичної та економічної ситуації в Україні у 2013-2014 рр. відбувся спад виробництва у пріоритетних для країни ВЕД: добувній та переробній промисловостях; постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Однак, спостерігаються тенденції щорічної зміни лідерів, що характеризується нестабільність в економічному зростанні та відображає асиметрію в темпах ВДВ. До групи лідерів, переважно, входили переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів й діяльність транспорту та зв'язку, сукупна питома вага яких становила 45,06 – 45,51%.

Асиметрія в економічному розвитку ВЕД національної економіки полягає в наступному: протягом 2001 – 2009 рр. більше половини (44,5 – 61,1%) ВДВ створювалась лише 4 ВЕД (переробна промисловість, торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку й діяльність транспорту та зв'язку), тоді як інші 11 ВЕД країни – створюють менше половини ВДВ. З 2010 р. ситуація змінилась: 2 ВЕД (переробна промисловість та оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) створюють 1/3 ВДВ й 18 ВЕД країни – створюють 2/3 ВДВ. У 2014 – 2015 рр. через воєнний конфлікт на Сході України було зупинено виробничу діяльність заводів машинобудівного та металургійного виду діяльності, які в минулі роки забезпечували чверть ВДВ. За нинішніх геополітичних та економічних умов драйверами економічного зростання стали сільське господарство та сектор інтелектуальних послуг.

Відповідно до стратегічного завдання економічного розвитку України – економічний розвиток на рівні країн ЄС, що характеризується певними темпами зростання та рівнем ВВП на душу населення (рівень добробуту населення), було здійснено моделювання економічного розвитку національного господарства за секторами. Під час прогнозування еталоном вибрано ВВП на душу населення країн ЄС загалом й Польщі, Румунії зокрема. Враховуючи ймовірність досягнення певного рівня темпів зростання, реалістичним серед варіантів для національного господарства України є лише один варіант відносно країн ЄС з темпами 5,2 – 5,4 % за період 20-25 років. Саме таких темпів розвитку національного господарства доцільно дотримуватись, оскільки за результатами проведених досліджень доведено, що темпи зростання вищі, за прогнозовані, не забезпечать якісних структурно-технологічних перетворень у національному господарстві.